

שיסתכל דרכם אל השמים ויהא לבו נכנע ויכוין בתפלה,⁽³⁵⁾ שנאמר [דניאל ו יא] וכוין פתיחן ליה בעלייתה (לקבל) [נגד] ירושלם.⁽³⁶⁾

אמר רב כהנא: חציף עלי מאן המצלי

אני מלמד תורה לציבור, והריני כשר שאינו פועל בבית המלך, וכשרוצה להכנס לפניו צריך לפנות אל עבדיו.⁽³⁴⁾

ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: אל יתפלל אדם אלא בבית שיש שם חלונות,

למטה".

וכתב בשם מהר"י אבוהב, שאין כונת רש"י שיהיו עיניו תלויות למעלה כל זמן התפלה, אלא שאם יסתכל כלפי שמים באקראי, ינע לבבו. ומהרש"א כתב שבית שאין בו חלונות נחשב כמקום סתום, וכאילו אין מקום לתפלתו לעלות, וכמובא לעיל שרבא לא גזר תעניתא ביומא דעיבא, שהוא כביכול חוצץ ומעכב מהתפלה לעבור, ולכן הוצרך לומר בסמוך "חציף עלי מאן דמתפלל בכקעה", כדי שלא יאמרו שהמקום העדיף ביותר לתפלה הוא בכקעה שאין כל מחיצה בפני התפלה].

והגר"א ביאר שאם תכתוב כונתו, יביט לשמים, ותכנס בלבו יראת הרוממות, כדברי הרמב"ם [יסוה"ת ב ב] שלמד מדוד שאמר "כי אראה שמך מעשה אצבעותיך, מה אנוש כי תזכרנו".

ורבינו יונה כתב, שיהיו החלונות פתוחים כנגד המזרח [א"י וירושלים], וע"י ההבטה בהם יכוין בתפלתו כנגד המקום, ותהיה תפלתו רצויה ומקובלת. ועוד שע"י החלונות יכנס אור לבית שמתפלל בו, ותתיישב דעתו יותר, ויוכל לכוין כראוי, [ולביאור זה אפשר לפתחן לכל צד]. וכתב הבית מאיר שעל כך סמכו לסתום את חלונות ביהכנ"ס בזכוכית, כי אין צורך שיהיו "פתוחין" אלא לאור, וראה בהגהות הגרעק"א שהביא מהזוהר שלא יתפלל לפני חלון פתוח, אלא אם יש בו זכוכית או יעמוד רחוק מהחלון.

36. הכסף משנה [תפלה הו] כתב שרק יחיד צריך שיהיו לו חלונות בבית הכנסת, כמו

תפארתה, ורק לבנו לבד הודיע, כי לפנים מחומת הכסף יושבת אבן יקרה, כך עשה הקב"ה, והסתיר את פנימיות התורה מפני רשעי הארץ, שלא יקחו סודותיה, והשכר בעולה"ב הוא גילוי רזי התורה, שנעלמו מאתנו בעולם הזה מהטעם הנ"ל. והריהם כיון המשומר בענביו ומחופה בקליפה פשוטה, כדי לשומרו לעתיד לבא.

34. ע"פ מהרש"א, והוסיף, שרבי יוחנן ענה כך לאשתו רק כתשובה לטענתה, אך עיקר טעמו היה שתפילת אחרים עליו עדיפה מתפלת אדם על עצמו, כי אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים.

והגר"א [משלי יז ב, אסתר א ג] ביאר שאלו שעיקר עסקם בתפלה ומצוות נקראים "עבדי ה'" ומי שעיקר עסקו בתורה נחשב ל"שר". ואילו רבינו בחיי [דברים כז ב] כתב "עבדו של מלך אפילו השרים והסגנים אשר למלך יראים מפניו לאימת המלך, מאחר שהעבד נקרא בשם המלך אדוניהם".

והגר"ח מוולאז'ין ביאר שסגולת התפלה היא כעבד, שהוא עובד מנעוריו, ואילו שר אינו נעשה אלא בבגרותו, ומצינו [בר"ה יח א] שריב"ז עד מ' שנה עסק בפרקמטיא, ולכן אמר שאף אם נחשב כשר, אינו יכול להחשב כעבד רבי חנינא שעבד את ה' מנעוריו, וראה כוכבי אור [יא].

35. רש"י. והקשה הב"י [צה], הרי אמרו ביבמות [קה א] "המתפלל צריך שיתן עיניו